Tiesu sistēma dalībvalstīs

Belgien

Šajā sadaļā atradīsiet pārskatu par tiesu organizāciju.

Tiesu sistēmas organizācija – tiesu sistēma

Beļģijas tiesību sistēma ir **civiltiesību tradīciju sistēma**, kas ietver kodificētu noteikumu kopumu, ko piemēro un interpretē tiesneši.

Beļģijā tiesu un tribunālu organizācija ir pilnīgā **federālā kompetencē.**

Principi

Pirms Beļģijas tiesu sistēmas noteikšanas ir lietderīgi aplūkot dažus konstitucionālos un vispārējos principus, **kas attiecas uz tiesu iestāžu organizāciju**.

Līdztekus likumdošanas pilnvarām un izpildvarai Konstitūcijā tika noteiktas tiesu varas, ko īsteno tiesas. Tādējādi tiesas veido **neatkarīgu varu** līdztekus citām konstitucionālajām pilnvarām.

Tiesu iestāžu uzdevums ir izskatīt lietas, tāpēc tā piemēro likumu: Tiesas uzdevums ir spriest tiesu. Līdz ar to tā piemēro tiesību aktus: tā izskata civillietas un piemēro krimināltiesības personām, kas izdarījušas noziedzīgu nodarījumu. Pastāv nošķirums starp tiesu iestāžu amatpersonām (tiesnešiem zemāka un augstāka līmeņa tiesās) un apsūdzības amatpersonām (valsts prokuratūra).

Saskaņā ar Konstitūcijas 144. un 145. pantu strīdi par civiltiesībām ietilpst vienīgi tiesu jurisdikcijā un tie, kuru priekšmets ir politiskas tiesības, ir tiesu jurisdikcijā, izņemot likumā paredzētos izņēmumus.

Tiesa vai cita struktūra, kas spēj taisīt spriedumu, var tikt izveidota tikai ar likumu. Ārkārtas komisijas vai tribunālus nedrīkst izveidot ar jebkādu vārdu saskaņā ar Konstitūcijas 146. pantu.

Tiesas **sēdes ir atklātas**, ja vien publiska piekļuve neapdraud morāli vai mieru; šādā gadījumā tiesa to pasludina ar spriedumu (Konstitūcijas 148. panta 1. punkts). Atklātas uzklausīšanas princips nodrošina tiesiskuma pārredzamību.

Spriedumā ir jānorāda **tā** pamatojums. Tas ir publiski pieejams (Konstitūcijas 149. pants). Prasība norādīt pamatojumu, kas noteikta Konstitūcijā un Tiesu kodeksa (Code Judiciaire/Gerechtelijk Wetboek) 780. pantā, nozīmē, ka tiesai ir jāatbild uz lietas dalībnieku izvirzītajiem faktiskajiem un tiesiskajiem argumentiem. Iemesli ir jānorāda pilnībā, un tiem jābūt skaidriem, precīziem un pietiekamiem. Prasība norādīt pamatojumu, tāpat kā tiesu iestāžu neatkarība, aizsargā lietas dalībnieku pret iespējamu patvaļīgu rīcību, un, ņemot vērā iemeslus, viņš var izlemt, vai iesniegt apelācijas sūdzību apelācijas tiesā vai Kasācijas tiesā (Cour de cassation/Hof van Cassatie).

Konstitūcijas 151. panta 1. punktā ir paredzēta tiesnešu neatkarība viņu amata pienākumu pildīšanā un Valsts padomes neatkarība izmeklēšanas un kriminālvajāšanas veikšanā atsevišķās lietās, ievērojot tikai atbildīgā ministra tiesības izdot rīkojumu uzsākt kriminālvajāšanu un izdot saistošas krimināltiesību politikas pamatnostādnes, tostarp pamatnostādnes par izmeklēšanas un kriminālvajāšanas politiku.

Saskaņā ar šīs tiesību normas 4. punktu miertiesneši, tiesu tiesneši, tiesu konsultanti un Kasācijas tiesas padomdevēji **ieceļ karalis** saskaņā ar likumā paredzētajiem nosacījumiem un kārtību.

Tiesnešus ieceļ uz mūžu. Viņi pensionējas likumā noteiktā vecumā un saņem likumā paredzētu pensiju. Tiesnesim var atņemt amatu vai apturēt tā darbību tikai ar tiesas spriedumu. Tiesnesi var pārcelt tikai, ieceļot viņu jaunā amatā un tikai ar viņa piekrišanu (Konstitūcijas 152. pants). Tāpat Karalis ieceļ un atlaiž Valsts advokatūras amatpersonas (Konstitūcijas 153. pants).

Tiesnešu algas nosaka likums (Konstitūcijas 154. pants).

Tiesneši nevar pieņemt valdības algotu amatu, izņemot gadījumus, kad viņi rīkojas bez maksas un ieņemamais amats nav saistīts ar likumā noteikto nesaderību (Konstitūcijas 155. pants).

Tiesas veids

Beļģijā ir piecas galvenās tieslietu jomas, proti**, piecas apelācijas tiesas** jurisdikcijas: Briselē, Liege, Monsā, Ģente un Antverpenē.

Šīs jomas ir iedalītas tiesu apgabalos (arrondissements judiciaires/gerechtelijke arrondissementen), kur katram **ir pirmās instances tiesa (tribunal de première instance/rechtbank van eerste aanleg).** Valstī ir 12 tiesu iecirkņi. Briseles tiesu apgabalā ir divas pirmās instances tiesas, no kurām viena ir holandiešu valodā runājoša un otra – franču valodā runājoša tiesa.

Turklāt tiesu apgabalos ir 9 **darba tiesas un 9 uzņēmumu tiesas.**

Savukārt rajonus iedala tiesu kantonos (kanton judiciaire/gerechtelijk kanton), katrā no tiem **ir civillietu miertiesa (justice de paix/vredegrerecht**). Valstī ir 187 kantoni.

Katrā no desmit provincēm, kā arī Briseles administratīvajā apgabalā, **ir zvērināto tiesa**. Ēzes tiesa nav pastāvīga tiesa. To sasauc katru reizi, kad apsūdzētajam ir jāstājas tās priekšā.

Pārkāpuma veids un smagums, strīda raksturs, kā arī attiecīgo naudas summu lielums nosaka **tiesas veidu**, kam jāizskata lieta.

Dažos gadījumos strīda raksturs it apstāklis, kas nosaka piesaistāmo tiesu. Tādējādi miertiesnesis ir piekritīgs kaimiņreģiona strīdiem un pirmās instances tiesai ir jurisdikcija laulības šķiršanas lietās. Pārējos gadījumos tiesas izvēli nosaka pušu statuss. Principā komerctiesa ir specializēta tiesa, kas izskata strīdus starp uzņēmumiem.

Kad ir noteikts tiesas veids, kurai ir jurisdikcija, ir jānosaka **vieta,** kur lieta tiks izskatīta.

Civillietās tiesvedība var norisēt aizstāvamā domicila tiesā vai tās vietas tiesā, kur tikušas noslēgtas saistības vai kur tās būtu jāpilda.

Krimināllietās vienāda piekritība ir tiesai pārkāpuma izdarīšanas vietā, tiesai aizdomās turamā dzīvesvietā un tiesai vietā, kur apsūdzēto varētu atrast.

Juridisko personu gadījumā tā ir tiesa vietā, kur reģistrēta to juridiskā adrese, un vietā, kur attiecīgā juridiskā persona veic komercdarbību.

Tiesas un to hierarhija

Tiesas un to hierarhija Parastās tiesas a ir sakārtotas hierarhijā. Tiesu struktūra ir šāda.

4	KASĀCIJAS TIESA		
3	Apelācijas tiesas	Darba tiesas	Sēdvietas kursi
2	Pirmās instances tiesas	Darba tiesas	Uzņēmumu tiesas
1	Miertiesneši	Policijas tiesas	

Zemāko instanču tiesu spriedumus sauc par jugements/vonnissen. Apelācijas tiesu, darba tiesu, zvērināto tiesu un Kasācijas tiesas spriedumus sauc par arrêts/arresten.

Civiltiesas galvenokārt izskata privātus strīdus starp fiziskām un juridiskām personām.

Krimināltiesu mērķis ir **sodīt sodāmu** darbību veicējus, izmantojot likumā paredzētus sodus (ieslodzījums, piespiedu darbs, naudas sods u. c.).

Ir gadījumi, kad viena no pusēm nepiekrīt spriedumam. Vairāki **tiesiskās aizsardzības līdzekļi** ļauj lietas pusēm vai dažos gadījumos trešām personām saņemt jaunu nolēmumu lietā, par kuru jau ir lēmusi tiesa. Tiesiskās aizsardzības līdzekļi ir iedalīti divās kategorijās: ir divu veidu parastās pārsūdzības procedūras:

Pastāv divi **parasti tiesiskās aizsardzības līdzekļi**: iebildumi un apelācijas sūdzība.

Iebildums**ļauj** apsūdzētajam, kurš ir notiesāts aizmuguriski, iebilst pret spriedumu. Šajā lietā lietu var pārskatīt tiesa, kas par to ir lēmusi.

Izņemot ierobežotu gadījumu skaitu, kad tas nav iespējams, **apelācija** ir tiesības, ko var izmantot visas iesaistītās puses. Notiesātajai personai, pusei, kas prasa zaudējumu atlīdzību, prasītājam, apsūdzētajam vai Valsts advokatūrai ir iespēja lietu izskatīt otrreiz. Pārsūdzību vienmēr izskata tiesa, kas ir augstāka nekā tā, kura pieņēmusi sākotnējo spriedumu.

Šajā tabulā ir **sniegts pārskats par tiesām, kas izskata apelācijas sūdzības**, atkarībā no tā, kura iestāde ir pieņēmusi pārsūdzēto spriedumu:

Spriedums		**Apelācija**
Miertiesa	— Civillietas	Pirmās instances tiesa (civillietu nodaļa)
	— Komerclietas	Uzņēmuma Vispārējā tiesa
Policijas tiesa	Krimināllietas.	Pirmās instances tiesa (Krimināltiesa)
	— Civillietas	Pirmās instances tiesa (Civiltiesa)
Darba tiesa		Darba tiesa
Pirmās instances tiesa		Apelācijas tiesa
Uzņēmuma Vispārējā tiesa		Apelācijas tiesa

Apelācijas posmā tiesneši (pirmās instances vai apelācijas tiesā) otro un pēdējo reizi apspriežas par lietas būtību un paziņo galīgo spriedumu. Tomēr pusēm vēl ir iespēja **iesniegt kasācijas sūdzību**.

Tādējādi papildus šīm parastajām pārsūdzības procedūrām pastāv "ārkārtas" procedūras, no kurām galvenā **ir kasācijas sūdzība kasācijas tiesā**. Apelācijas sūdzība Kasācijas tiesā nav ne trešā, ne trešā tiesas instance. Kasācijas tiesa nepārbauda tai iesniegtās lietas faktus, bet gan tās atbilstību tiesību aktiem.

Papildus iepriekš minētajām tiesām Beļģijā pastāv vēl divu veidu tiesas. Tām ir uzraudzības funkcija: **Valsts padome** un **Konstitucionālā tiesa**. Valsts padome ir augstākā administratīvā tiesa, kas uzrauga administrāciju. Tā iejaucas gadījumos, kad kāds pilsonis uzskata, ka administrācija nav ievērojusi likumu.

Konstitucionālās tiesas uzdevums ir nodrošināt to, lai likumi, dekrēti un rīkojumi būtu atbilstīgi Konstitūcijai, un uzraudzīt pilnvaru pienācīgu nošķirumu Beļģijas publiskās administrācijas iestāžu starpā.

Juridiskās datubāzes

Beļģijas tiesu iestāžu portāls cita starpā nodrošina piekļuvi judikatūrai, Beļģijas tiesību aktiem un oficiālajam vēstnesim.

Vai piekļuve šīm datubāzēm ir bezmaksas?

Jā, piekļuve datubāzei ir **bez maksas.**

Saites

Federālais publiskās pārvaldes dienests tieslietās

Lapa atjaunināta: 13/01/2021

Šis ir satura mašīntulkojums. Šīs lapas īpašnieks neuzņemas pilnīgi nekādu atbildību par šī mašīntulkojuma kvalitāti.